

Razumijevanje politike

Radni materijal 1: Kako mogu obraditi politiku u svojoj nastavi demokratskog građanstva i ljudskih prava?

Učenici bi u okviru odgoj i obrazovanje za demokratsko građanstvo i ljudska prava trebali naučiti kako razumjeti politiku. No, što je politika? Što čini temu političkom? Sljedeći primjer može poslužiti kao uvod.

Primjer slučaja

Gradić u ruralnom području ima školu koju pohađaju ne samo učenici iz tog gradića, već i oni koji žive do 20 km udaljenosti. Ti učenici koriste organizirani prijevoz autobusom od svojih domova do škole. Lokalna uprava pomaže obiteljima s nižim dohotkom, posebice ako imaju dvoje ili više djece u školi. Obitelji dobivaju nižu cijenu karte. Njima je karta subvencionirana od 25% do 75%.

Gospodarska kriza prouzročila je značajan pad poreznih prihoda. Predstavnici lokalne uprave sada raspravljaju o smanjivanju potrošnje da bi se što je više moguće izbjeglo financiranje uzimanjem kredita. Neki su utjecajni političari i komentatori predložili smanjivanje pomoći za autobusni prijevoz učenika ili čak potpuno ukidanje iste. Njihov je stav da su rezovi u potrošnji značajni, no da su istovremeno usmjereni na obitelji koje bi minimalno osjetile razliku. No, mnogi se roditelji ne slažu s tim mišljenjem i ne žele promjenu sustava pomoći za obitelji.

Ova je priča izmišljena, no vjerojatno prilično uobičajena za rasprave o smanjivanju javne potrošnje u doba recesije. Koji su politički elementi u ovoj priči?

Trodimenzionalni model politike

Moguće su različite definicije koncepta politike. Definicija koja je uobičajena i korisna za učenje i poučavanje primjenjuje trodimenzionalni model politike: teme, odluke i institucije.

Dimenzija političkih tema: u politici ljudi zagovaraju svoje interese ili načine prepoznavanja i rješavanja problema ili dilema. U cilju izražavanja kolektivnih interesa ljudi se ponekad organiziraju u skupine. Rasprave i kontroverze su uobičajene u politici, one odražavaju različite interese i mišljenja u pluralističkom društvu i nema razloga za strah ako se rješavaju mirnim putem.

Dimenzija političkog odlučivanja: problemi u politici su neodgovorni, oni utječu na interes zajednice kao cjeline ili velike skupine ljudi. Zahtijevaju aktivno djelovanje, tako da svaka rasprava treba dovesti do odluke s posljedičnom akcijom.

Institucionalna dimenzija politike odnosi se na okvir u kojem se politika odvija. Koja ja moć dana kome? Kako se održavaju izbori? Kako se pripremaju zakoni? Koja prava ima opozicija u saboru? Kako pojedinci i interesne skupine utječu na te političke procese? Stoga ova dimenzija uključuje ustav, pravila i zakone koji definiraju načine mirnog bavljenja političkim temama u demokratskim procesima odlučivanja. Širi koncept također uključuje dimenziju kulture, vrijednosti i stavove koji upravljaju političkim ponašanjem građana.

Ključna pitanja iz tri političke perspektive

Tri dimenzije daju nam pogled na politiku iz različitih perspektiva. To pomaže uvođenju reda u nerijetku kompleksnost političkih tema. Svaka od ove tri političke perspektive vodi do zanimljivih ključnih pitanja. Ovdje postavljena pitanja služe kao primjer i trebala bi biti prilagođena slučaju koji se razmatra.

Dimenzija političkih pitanja	Odgovori
Koji se problem treba riješiti?	Opasnost povećanja javnog duga u vrijeme gospodarske recesije
Tko je uključen? Koje ciljeve ili interese uključene strane zastupaju?	Lokalni političari: izbjegavanje kredita smanjenjem javne potrošnje Obitelji s niskim dohotkom: nastavak pomoći za obitelji kojima je potrebna
Koja su ljudska prava u pitanju?	Jednakost i nediskriminacija Pravo na obrazovanje Pravo na socijalnu sigurnost
Koja su rješenja predložena ili se raspravljavaju da bi se riješio problem?	Smanjivanje ili ukidanje pomoći za prijevoz školskim autobusom
Dimenzija političkog odlučivanja	
Tko sudjeluje u procesu odlučivanja?	Političari
Tko se slaže ili ne slaže međusobno?	Medijski komentatori
Koliko mogu različiti sudionici utjecati na konačnu odluku?	Obitelji
Tko ima veću, a tko manju moć?	Suglasnost u predlaganju rezova na obiteljske pomoći
Tko ima veće ili manje šanse za stvaranje većine?	Suprotstavljanje rezovima
	Izravan pristup članovima lokalne uprave
	Mogu pronaći podršku među sugrađanima i u medijima
	Ovisi. Priča ne daje odgovor na ovo pitanje
	Političari mogu prilično jednostavno pronaći većinu u parlamentu. No, ako je odluka nepopularna, mogli bi izgubiti podršku na sljedećim izborima i stoga trebaju biti pažljivi.
Institucionalna dimenzija (okvir)	
Koja su ključna načela iz Ustava ili zakonodavstva relevantna ili se primjenjuju?	Sustav provjera i ravnoteža, vladavina prava, socijalna sigurnost, sloboda medija, sloboda izražavanja (roditelji)
Koji su relevantni međunarodni i/ili regionalni Standardi u području ljudskih prava?	Opća deklaracija o ljudskim pravima (1948.), Evropska konvencija o ljudskim pravima (1950.), Konvencija o pravima djeteta (1989.)
Koje su političke institucije uključene i koja je njihova moć u odlučivanju?	Gradsko/općinsko vijeće kao zakonodavac
Koji se zakoni i pravna načela trebaju primijeniti?	Priča ne daje tu informaciju, no ovo je standardno pitanje koje uvijek treba biti uključeno

Kako ova analiza podržava odgoj i obrazovanje za demokratsko građanstvo i ljudska prava?

Strukturirana i sustavna analiza političkog pitanja pomaže nastavniku u pripremi nastave demokratskog građanstva i ljudskih prava, a učenicima u razumijevanju politike.

Nastavnik:

- treba odlučiti hoće li se fokusirati na samo jednu dimenziju koristeći priču poput ove u cilju ukazivanja na funkcioniranje političkih institucija, političko odlučivanje ili odgovore na pitanje što je politička tema i kako se može riješiti;
- može iskoristiti ovu priču kao igru odlučivanja u kojoj učenici igraju različite uloge i pregovaraju o rješenju;
- razvija vještinu prepoznavanja odgovarajućih materijala o aktualnim temama u medijima.

Učenici:

- razvijaju kompetencije razumijevanja i izbora informacija o političkim temama, procesima odlučivanja i političkim institucijama;
- uče postavljati pitanja koja usmjeravaju njihovu analizu;
- uče se baviti složenim temama fokusirajući se na pojedine dijelove i analizirajući ih iz različitih perspektiva.